

Kmetijske in rokodelske novize.

Na svetlobo dane od z. k. kmetijske drushbe.

N: 18.

V frédo 1. Velikitravna.

1844.

Te novize pridejo vsako frédo na dvéh zhetertnih listih v Ljubljani na svetlo. Plazhujejo se v pisarnizi z. k. kmetijske drushbe v hihi 195 v Šalendrovi ulizi bliso Brega; sa Ljubljano in sa tife, ki jih ne dobivajo po pošfti, sa zelo leto s 2 fl., — sa pol leta s 1 fl.; prejmljejo se pa pri natičkovavzu na Bregu Nr. 190. Po pošfti veljajo sa zelo leto 2 fl. 30 kr., — sa pol léta 1 fl. 15 kr. Po vsih z. k. pošftah se snajo dobiti.

V 4. listu je bilo nasnanje dano, de bode letaf obertniška drushba veliko rastlavo obertnjine in rokodelskih rezhi (Industrie - Ausstellung) sa ogled v *Ljubljani* napravila. Po sklepu vodstva té drushbe se bode ta rastlava 8. *Kimorxa* tega leta sazhela in 22. *Kimorxa* jenjala. Vše sa rastlavo namenjene rezhi pa se morajo od 15. *Maliferpana* do 15. *Velikiferpana* v *Ljubljano* pošlati. Kar je še drusiga vediti treba, bodemo v prihodnih osnanili.

Zadovoljen kmetič.

Bésen meni ne diši
Drugo, kó kar z' trudem si
In z rokámi sam pripravim;
Méstnik sicer se nasiti,
Al njegovo jesti, piti
Néde z tekom tako zdravim.

Méstnik le prebira si
V jedi gorpostavljeni,
Kir želodec mu ne kuha;
Naj, ko jaz, le plužit gre,
In prav dóbro zdela se,
Sladek mu bo kosce kruha.

Méstnik toži se, de glad
Nima ga, in nem're spat',
Naj le z menoj derve sóka,
Bo spanje mu dišalo,
Ak' večér le imel bo
Se najesti samo mléka.

Méstnik čuti zdaj pa zdaj
V svojimu želodecu kaj,
Kir boli ga od dolgočasa;
Jaz ne čutim mojiga
Drugač, kó gda glad ga ima,
Te pa grem mu vtisat glaša.

Méstnik malogda je prav
Dóbre kože ali zdrav,
Naj pa z' menoj le sapóta
Preorane zdaj zemljè,
Zraka zdaj napije se,
Nebo takó bléd, siróta!

Méstnik si kupuje sad,
Kó bi po njem' 'mel ga glad;
Ali on ne najde teka,
Kakor jaz, gda sad dobim,
'Z drevja, kter'ga sam sadim:
Toti veselí človeka.

Méstnik zelja kupi si,
Ter salate k' zajceti;
Boljši je, kar meni žena
Murkov, zelja v ogradi
In salate nasadi,
Graha zluši, skopa hrena.

Jaz bogastvo, kar ga imam,
Vsako leto zemlji dam,
Ino kar za vsako betvo
Se potim in kaj terpim,
Se iz serca veselim
Ze na rodovitno žetvo.

Z méstnim zato, kó ima čas,
Le nikolj ne menjam jaz,

Kir per težkem mojem déli,
Ako bož'n je moj hram,
Zdravje, zadovoljnost 'mam,
Vstanem, ležem se veselil.

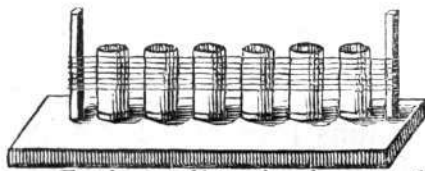
A. Kreml.

Méra, po ktéri se své, koliko smétane fe od molsnjih krav dobí.

Vfak dôber gospodar shelji od govéje shivine, ki jo redi, nar vifhji dobizhek, ko je mogozhe, fkupej spravit, sato mu je mar, govédja boljiga plemena srediti ali perkupiti fi; ravno tako fi vfevkosi persadeva vezh in bolji kerme perdelati i. t. d. To je práv. Dostokrat se mu pa trud, fkerb in potrófhki sa boljshanje shivinske réje ne povérnejo; kir le maloktéro kmetijstvo popolnoma dôbro in sbrano shivino redí, ktéra mu samore kaj prida dobizhka dati. Gotóvo bi bilo vfakimu kmetovavzu vshvezh vediti, koliko per svojih kravah in fizer od vfake posébej, ne le na mleku, ampak tudi na maflu permolse.

Šemertje fo ljudje she fku fhali, koliko bi bilo mléko eno memo drusiga mašnéji, to je, koliko smétane to ali uno v sebi ima; pa tako fo ga le she vezh blodili, de se ni po rédu vftavljalo. Tega ni, kolikor se vé, she do sdaj nobena fku fhnja tako pridno kasála, kakor leta tukaj v

podobi isrifana naprava (Rahm-messer), ktéro je gospod W. Fr. Voigt napravil.

Enako posódo imajo v vezhjih krajih Šaksonfkiga. Naredí se tako le: Vsemi dva komolza dolg, in pol komolza fhrok lesén ploh, svrtaj na vfakimu konzu luknjo, v vanjo sabí 15 pavzov dolge klinze, natégni po njih zvirnate niti na vezh šremenov po pol firtelza pavza narášen; potlej vsemi okroglih bokalkkih stekel ali glashov toliko, kolikor krav molsefh; nalji vfaziga ravnomérno s mlekam le ene krave, postavi jih tikama k niti na ploh po ti veršli, kakor fo krave v hlevi. Naj stoji ploh s napolnenimi steklami, kakor ponavadi v hramu, de se mleko vftavi in smetana naredí; šremenine niti ti bodo per pikí pokasale, koliko smetane ti vfaka krava posébej da.

Vezhidel je navadno od vezh molsnjih krav mleko fku paj slivati; sato se nemore vediti, ktéra krava bolj molse; tudi se goljufa, kdor kravo le po obilnim mleku zení. Le ta popisana prosta napráva ti bo pokasála, de velikokrat en bokal mleka od dôbre krave vezh smetane da, kakor sheft bokalov mleka od nektére krave. Vfak umen kmetovavez bo gotovo le take krave redí, od ktérah bo nar vezh smetane dobival, in teléta le od nar boljshih krav fi bo sa domazho réjo perdershal. Zhe bi, kolikor bi bilo mogozhe, fleherní gospodar flabejshí govéda prodal, in fi bolj-

fhiga naméftil, kmalo bi se sbrana réja govéje shivine po deshéli pomnoshila.

Pravijo: „de se krava le per gobzu molse“ — to de dôbra klaja she ne stori dôbre krave, zhe ni ta dôbriga plemena.

Popisana narédba pa tudi k temu flushi, de se své, ktéra forta pizhe ali klaje nar bolji molsnjo da. Po ti méri se tudi lahko raslozhik mleka vidi, kakorfhino je per mladovnih kravah, kakorfhino per takih, ki kmalo odstavi jo, in per takih, ki urno po plemenu gredó, ali vfako leto telijo.

L—z.

KMETIJSKA SHOLA.

(Na dalje.)

Sploh navadno méro posétve ta le spifek kashe:

Na oral od 1600 fhtirjakov mére se poseje:

Osime pshenize	4	do 5	mernikov; 6 mernik. malo kje.
Jare pshenize	4	« 4 1/2	«
Osime ershi	4	« 4 1/2 do 5	«
Jare ershi	3 1/2	« 4	«
Jezhmena	4	« 4 1/2	«
Ovfa	5	« 7	« 8 mernik. malo kje.
Profa	1	« —	«
Turthize	1	« —	«
Ajde	2	« 3	«
Domazhe détele	3	« —	bokale
Némfhke	«	« 5	bokalov
Krompirja	30	« 36	mernikov *)
Šementke répe	2 1/2	« 3	funtov
Korenjeviga femena	4	« 5	» **)
Kapufoviga	«	8	lótov
Laneniga	«	6 do 8	mernikov
Konopljeviga	«	5 « 6	«
Pahovke	20	funtov	
Mazhjiga répa	12	«	

Ne bi bilo sejavzu od fhkode véditi, koliko sern na fhtevilo on na en oral semlje poseje. — Réf, de bi ne bilo lahko mernik semenfkiga sernja rasfhtéti, slasti zhe je drobnó, postavim: kakor je détele ali profó i. t. d. pa vunder ni teshko svediti, kako veliko fhtevilo sernja je is eniga mernika tega ali uniga fémena. Naj se stori takó: Naj dene na tehto mernik pshenize, potlej naj fofhteje en lót pshenizhniga sernja, kteriga gre okoli 513 sern na en lót, zhe mernik pshenize 42 funtov tehta; tako se lahko porazhuni in své. de je is mernika sheft sto in go tavshent pshenizhnih sern; ershenih pa milion in 150 tavshent.

Po natorosnanju je she gotovo sposnano, de enimu pshenizhnimu sernu v semlji sraven pravne glóbozhine, tudi spodobno fhrok prostor biti mora, de se mora serno dôbro vkoreniniti in rasprostiti, de more lep in poln sad donéfti. Letá prostor sa eno pshenizhno serno je tedaj na 6 fhtertih pavzov (6 kvadrat zolov) fhirjavne mére sposnan; sa eno ershéno serno malo manj, kir tudi manj prostora sa raft potrebúje.

*) To je v kofze sresaniga; zeliga bi bilo skoraj pol vezh potreba. De je pa sploh bolj koriftno zel krompir faditi, fmo she v nafhjih Novizah povedali.

**) Toliko med drugim fadam, kjer pa famo korenjevo seme fejejo, ga mora malo vezh biti.